

San o jednom pesni?kom glasu razli?itih stilova

Pi?e: Milan Mijatovi?

Jedan ?ovek sa vizijom je rekao da pesnici treba da rade zajedno. Da ne budu sebi?ni i da ne pumpaju svoj ego, nego da rade timski na kreiranju jednog pesni?kog glasa koji u sebi nosi mno?vo razli?itih stilova. Kao uigrani tim muzi?ara na sceni. Pravilno je uo?io da svaki d?ez muzi?ar u grupi svira druga?iji instrument. Ono ?to je ?eleo i na ?emu je radio svih ovih godina je da svaki pesnik u timu bude druga?iji instrument. Da na?e telo i glas budu instrument na sceni i da sara?uju sa drugim instrumentima (telima i glasovima) u stvaranju poetike koja prevazilazi pesnika pojedinca. Ovo je sam koren i po?etak pesni?ke slem scene u ?ikagu. ?ovek koji je izmislio ?itavu stvar, zove se Marc Smith.

Previ?e brzo smo pobrkali hip hop sa poetskim performansom. ?ta je sa nasle?em d?eza u uli?noj poeziji no?nih klubova? Govorim o ogromnom bogatstvu stilova i simbiozi razli?itih poetika i d?ez muzike. Uzgred, da ne bude nesporazuma, ovo nije osuda hip hopa ili bilo ?ta sli?no. Nagla?avam samo da kod repera je vi?e razvijen individualizam i ?elja za medijskim reklamiranjem. Ne kod svih repera, naravno. Postoje i izuzeci od pravila. Rep je, ?ast izuzecima postao prili?no komercijalna stvar. Ve?ina repera ?ele medijsku slavu, novac i da prona?u svoje mesto u industriji zabave. Naravno, postoje iskreni alternativci koji koriste rep formu da bi poru?ili va?ne stvari, ali rep je generalno postao deo industrije zabave i previ?e ima repera koji li?e jedni na druge po temama koje biraju za svoje tekstove.

Ja ?elim da verujem da smo mi slem pesnici i slem pesnikinje tu zbog publike i da svaka komercijalizacija poezije vodi u propast osnovne ideje. Kod poetskog performansa jo? je bitnije naglasiti da smo tu zbog zajednice (sabornosti) publike i izvo?a?a na sceni. Publika di?e i gleda pesnike na sceni, raduje se i strepi zajedno sa njima. Ose?aj zajedni?tva, nema nikakve veze sa popularno?u i industrijom zabave. Sve je usmereno na ?oveka, na ljudsko bi?e i njegovu potrebu da se ostvari u ?ivom susretu sa drugim ljudima.

Na HBO televiziji u Americi od 2002. do 2007. godine je prikazivan **Def Poetry** program koji je produciraо Russel Simmons. Ukupno je 6 sezona realizovano do 2007. godine. U ovom vremenskom periodu su nastupili slemeri, hip hop muzičari, Spoken Word umetnici i ostali, a Russel se trudio da zaista obuhvati sve forme izvočke poezije od repera do legendarnih poeta kao što su The Last Poets, Nikki Giovanni, Amiri Baraka i Sonya Sanchez. Postignut je i delimičan komercijalni uspeh ovog programa. Desile su se zapravo dobra i loša stvar. Ovaj program je izvorio vrata poetskom performansu i puno ljudi u Americi je imalo priliku da se upozna sa opusom raznih pesnika i pesnikinja. U isto vreme, nastupilo je mnogo repera i previše su počeli da liječi jedni na druge. Izgubila se velika raznovrsnost poetskih stilova a Raselovi drugari reperi su uglavnom vrteli jednu istu rimovanu priču bez matrice. Izgubilo se upravo ono što je odlikovalo početke poetskog slem-a u Americi: velika raznovrsnost stilova i različitost u izrazu. Osnova slem poetskog pokreta Mark Smith je kritikovao komercijalni uspeh Def Poetry televizije i tih nastupa na Brodveju koje je produciraо Russel Simmons, nazivajući ga podrugljivo jednom „izravljavačkom zabavom (programom) koji umanjuje vrednost i vrednost estetiku izvočke poezije.“

Korene slem treba tražiti u timskom slemu i u potrebi da pesnici sarađuju na sceni. Pesnici su tu zbog publike, ali su usmereni i jedni na druge u traženu jedinstvenog poetskog glasa. Marc Smith je 1985. godine osnovao Chicago Poetry Ensemble, koji su tihini Mike Barret, Rob Van Tyle, Jean Howard, Anna Brown, Karen Nystrom, Dave Cooper, John Sheehan i Marc. To su bili prvi grupni slemovi koji bi se redovno događali u Get Me High klubu i drugim klubovima u Chicago. Ubrzo su prerasli male klubove i bio im je potreban veći prostor. Kada je Dave Jemilo postao vlasnik The Green Mill-a proleće 1986. Marc ga je ubedio da mu da dozvoli da drži poetski slem kabare nedeljom. The Chicago Poetry Ensemble je imao nekoliko nastupa i u Devjovom drugom klubu, The Deja Vu-u. Zatim, 20. Jula 1986. održan je prvi slem nastup. Nije bio takmičarskog karaktera. Bio je to jedan nastup pun različitih stilova koji je Marc osmislio a Chicago Poetry Ensemble izveo. Pesnički gosti te večeri bili su Bob Rudnick i Mary Jo Marchnight. Počelo je sa open mic-om, upadima iz publike i muzičkim numerama. Kako kaže Marc Smith: „To je bila neka vrsta organizovanog haosa? jedna vođna od tri sata naizgled anarhije, koja je zapravo bila isplanirana.“

Početke slem scene treba tražiti u The Uptown Poetry Slam u Green Mill-u koji je nastao iz Monday Night Poetry Readings („izvanje poezije ponedeljkom“) i open mic večeri u Get Me High Lounge-u u Chicagou od strane Ron Gillette, Joe Roarty i Marc Smith-a, novembra 1984 godine. Marc kaže da su pesnici bili predmet poruge kada bi „izvodili svoju poeziju na sceni. Kritičari su tvrdili da to pojedinstinje pesničku umetnost. Marc i njegovi prijatelji nisu tome pridavali nikakav značaj. Ubrzo, privukli su veliku publiku i time još više iznervirali i zapanjili kritičare.“

Marc Smith i njegovi prijatelji godinama su davali veliki otpor komercijalizaciji slem-a. Oni su verovali da slem podrazumeva veliku raznovrsnost stilova i timski rad. Komercijalizacijom slem-a, određeni slemeri bi postali dominantni, trošiti te zabave bi diktiralo ponudu i potražnju i izgubio bi se svaki smisao i potencijalna ideja. Dovoljno je samo pogledati što je trošiti te zabave učinilo hip hop kulturi. Od velikih dometa socijalno političkih repa iz osamdesetih godina, borbe protiv rasizma, ukazivanja na ugnjetavanje od strane „belog“ rečima u tekstovima grupe Public Enemy... pa do „gangsta repa“ i stihova o novcu, kolima, otvorenoj mizoginiji i poničavanju žena. Krajem 20. veka za repere postaje popularan životni stil kao što su novac, zlato, kola i odeva. Ovakav „životni stil“ danas njih repera ima korene u ogromnoj komercijalnoj uspenosti video spotova. Neko je shvatio da površnim stvarima i banalizacijom hip hop kulture može da ostvari profit. Srećom po poetsku slem scenu, „lovci na profit“ još nisu pronašli na kako da ne-to slično urade i sa slemom. Zato je veoma važno stalno ukazivati na sve opasnosti komercijalizacije slem-pokreta i izbjegavati se „slatkim“ obećanjima.

Takmičarski momenat u slemu je kako kaže Marc Smith od drugorazrednog značaja za slem scenu. Važni su umetnički nastupi u

kojima mo?e da u?iva publika i afirmacija razli?itih stilova. Slem obuhvata veliki broj razli?itih stilova, a su?tina je u performansu. Performans, zajednica i publika su sveto trojstvo slema. Zajednica (sabornost) nastaje u susretu izme?u izvo?a na sceni i publike.1 Zanimljivi ljudi stvaraju magiju u nekom mra?nom no?nom klubu, u kome odzvanja dobra muzika u predahu izme?u nastupa nekog zanimljivog pesnika ili pesnikinje.

Imao sam veliku ?ast da budem polaznik slem radionice Marc Smith-a u Celju u Sloveniji, 2018. godine. Upoznao sam ga kao skromnog ?oveka koji nikada ne stavlja sebe u prvi plan i koji je spreman da pomogne i saslu?a druge. Uve?bavali smo timski slem u parku preko puta Osrednje knji?nice Celje i delili se u timove. Moj tim nije bio najbolji, daleko od toga, ali smo stekli jedno predivno iskustvo koje se ne zaboravlja. Papiri?i sa napisanim pesmama su tih dana leteli oko nas. Tekstovi na srpskom, engleskom, italijanskom, makedonskom i slovena?kom su i?li od ruke do ruke i izvo?eni na razne na?ine. Smejali smo se Italijanu koji je izvodio deo pesme na srpskom jeziku, a ja sam se glupirao dok sam ?itao deo ne?ije pesme na slovena?kom jeziku. U jednom trenutku, ne?to je kliknulo u nama i svaki tim je izveo svoj prvi timski performans. Na?li smo se u ?udu koliko to mo?e da bude zabavno i da dobro izgleda kada se izvede na improvizovanoj sceni u parku. Tada sam ?vrsto re?io da ne?to sli?no uradim u Srbiji i da napravim „Team Slam”. Ne?e biti lako to uraditi, naro?ito ovde u Srbiji gde postoji izreka „dva Srbina tri politi?ke stranke”, ali verujem da je mogu?e.

Uz blagoslov Marc Smith-a, postavi?u ovde njegovu skriptu za Team Slam, prevedenu na srpski jezik.

TEHNIKA GRUPNOG PERFORMANSA

- **Varijacije u boji tona, tempu, glasno?i, zvuku, na?inu (kvalitetu) i glasu**

* **vi?estruki volumen**

* **vi?estruki tempo**

* **vi?estruka artikulacija/modulacija**

* **vi?estruki na?ini(kvaliteti), zvuci glasovi**

- **exo** - re?, stih, slog, strofa. Jeden, dva ili tri glasa

- **razmena strofa**

- **re? za re? / Slog za slog / stih za stih podela**

- **nagla?avanje** - re?, stih, slogan, strofa

- **unisono**

- **spoji i odr?i**

- **skok** - re?, stih, slogan, strofa

- **eksplozija** - dva ili vi?e glasova ? re?, stih ili strofu forsiraju?i volume

- **upadi** - re?i, kratki stihovi, slogovi, strofe van linearne logi?ke niti upadaju da bi obojili zvu?no, emocionalno i doprineli tonalnom kvalitetu performansa

- **dodaci** - (osmi?jeni od strane Robi Kju-a)-strofa koja nastaje tako ?to se dodaje stih po stih pri ?emu jedan ?lan grupe govori sve stihove strofe, a drugi upada u drugom stihu i govori sve sem prvog , tre?i ulazi na tre?em stihu i izgovara sve sem prvog i drugog stiha. ?etvrti ?lan grupe upada na ?etvrtom stihu i govori sve sem prvog, drugog i tre?eg stiha i tako redom

- **kaskade** - sli?no skokovima i dodavanju, nekoliko ?lanova grupe ponavljaju stih ili strofu prvog ?lana presti?u?i jedni druge

- **kakofonija**

- **dijalog** - napred i nazad stihovima dok se ideja ili tema probija

- **poziv i odgovor** - jedna vrsta dijaloga koja postavlja Ili implicira pitanja i dobija odgovore

- **zaklju?ivanje** - razli?iti na?ini zavr?avanja stihova, stofe ili cele pesme

- **vi?estruki zavr?eci**

- **vi?estruke konverzacije** - napred i nazad komunikacija koja uklju?uje vi?e od dvoje u?esnika

- **horski efekat** - me?anje glasova ?vrsto strukturisano

- **kombo efekat** - neformalno me?anje glasova sa naizgled labavom strukturom

- **bas linija i ritam sekcija**

- **soliranje**

- **trenutna interakcija**

- **scenska slika i koreografija**

- **preko prostora** i druge tehnike za kori??enje prostora

A kako izgleda Team Slam, mo?ete pogledati ovde:

[youtube x3YRJ12DjtM]

Kori??ena literatura:

1. Iz usta rodona?elnika slema Marc „So What? Smith-a. Objavljeno u „The Spoken Word Revolution? (2003. godina).

2. Wikipedija - Slobodna enciklopedija, Slem poezija ? istorijat, forme i tuma?enja, prevod na srpski ?or?e ?or?evi?.

